

PŘECHOD DIVIZE JAKO OMS DO OBRANY

K rozhodujícím úkolům, jejichž splnění může přispět k uskutečnění cílů armádní útočné operace a které může realizovat i tanková (motostřelecká) divize zasazená jako operační manévrovací skupina (OMS) vševojskové armády, patří i **obsazení a udržení důležitých terénních objektů**.

Z časového hlediska půjde v tomto případě většinou o závěr několikadenního působení OMS na nepřátelském území. Prostorově ve většině případů jde o dosažení určeného prostoru na čáře dalšího úkolu armády nebo až za ní. Nelze však vyloučit (především právě u armády) ani takový případ, kdy operačně manévrovací skupině bude stanoven úkol jen do hloubky 120—150 km k uskutečnění rychlého přesunu a splnění jednoho, maximálně dvou operačních úkolů, takže případný přechod divize do obrany k udržení důležitého prostoru se uskuteční ještě před čarou dalšího úkolu armády.

Udržení ovládnutých objektů a prostorů je uskutečňováno do příchodu před-sunutých odřadů (PO) vojsk 1. sledu, která útočí čelně, nebo do příchodu vojsk, která jsou přepravována vzduchem, či do doby stanovené rozhodnutím velitele armády.

V tomto případě je **přechod do obrany předem předpokládán** a je obsahem bojového úkolu divize. Včas může být proto připravován a organizován v duchu Vševojsk-R-1. Operační manévrovací skupina jej může uskutečnit buď **částí sil nebo celou divizí**. Tankové (motostřelecké) pluky a další útvary divize, včetně posilových prostředků, lze optimálně využít ke splnění tohoto úkolu. Pokud bude přechod do obrany organizován pod tlakem nepřítele, což ani v tomto případě není možné vyloučit, přejde OMS do obrany v té sestavě, ve které divize vedla předcházející činnost. K předejití nepřítele a k ovládnutí důležitých čar včas vysíláme předsunuté odřady, vysazujeme vzdušné výsadky a zřizujeme minová pole na přístupových komunikacích ze strany nepřítele.

Vzhledem k tomu, že divize se může od hlavních sil armády odpoutat až na vzdálenost 50—80 km, znamená to, že k zásahu hlavních sil ve prospěch svazku v obraně (pokud bude potřebný) může dojít za jeden až dva dny a předsunutých odřadů divizi úderného uskupení armády o půl až jeden den dříve. Přitom však armádní raketová brigáda může ve prospěch bojové činnosti OMS působit údery s jadernou či konvenční bojovou hlavicí ihned a armádní dělostřelectvo po přiblížení na účinný dostřel.

Navíc složení OMS (divizi mohou být přiděleny bojové vrtulníky, dělostřelectvo a raketomety, PTRS, ženijní jednotky i další prostředky) spolu s tím, že v této době lze předpokládat i splnění úkolu přepadovými odřady a jejich opětovné začlenění do hlavních sil divize, umožňuje přijmout závěr, že svazek (tankový či motostřelecký) **je schopen se po tuto dobu úspěšně bránit i proti velké převaze nepřítele.**

Operační manévrovací skupina však může přejít do obrany **ještě v průběhu plnění bojového úkolu**, zpravidla před čarou dalšího úkolu armády, tj. v období plnění DÚ divize.

Při plnění bližšího úkolu divize mohou být proti silám OMS armády použity především druhé sledy a zálohy prvního operačního sledu nepřítele v hodnotě až do divize. K jejich zničení **střetným bojem** bude mít OMS vzhledem ke svému složení zpravidla vždy dostatek sil a prostředků i v tom případě, že již byla zahájena přepadová činnost. Základní podmínkou však je, že dokáže dovedně využít své vysoké manévrovosti, velké úderné a palebné síly a splní základní předpoklady k dosažení úspěchu ve střetném boji, tj. předejít nepříteli v rozhodnutí, palbě, manévru a úderu.

Když divize plní další úkol, může nepřítel proti ní použít druhé sledy a zálohy skupiny armád nejčastěji v hodnotě do dvou svazků. V závislosti na situaci je pravděpodobné, že **boj s těmito zálohami povede i přechodem hlavních sil (případně celé) divize do obrany.**

Za této situace pak dojde k neplánovanému přechodu do obrany, který je vynucen převahou nepřítele, v minimálních časových lhůtách pro přípravu a organizaci obrany a zpravidla navíc v době, kdy divize bude oslabena o přepadové odřady vyslané ke zničení (obsazení) vybraných objektů.

Výhodnější postavení přitom bude mít divize, která nemá v době vzniku požadavku na přechod do obrany hlavní síly zasazené do boje a je v pochodové sestavě. To umožní veliteli alespoň nejnutnější manévr silami a prostředky i částečný výběr obranného pásma, především jeho výhodně zvolený přední okraj. K předejití nepříteli ve zmocnění se tohoto prostoru je nutné ihned organizovat vyslání předsunutých odřadů pluků (divize).

Situace svazku bude naopak velmi ztížena v tom případě, kdy přechod do obrany se musí uskutečnit v průběhu boje, tj. **po rozvinutí do bojové sestavy**, v dotyku s nepřítelem. Potom je zapotřebí počítat s tím, že do obrany budou pluky prvního sledu a prapory přecházet postupně a nerovnoměrně, mnohdy na dosažené (a ne právě výhodné) čáře, ve stejné sestavě, v jaké útočily.

Organizace obrany bude probíhat v krátkých lhůtách a úkoly vojska obdrží postupně. Bojová sestava bude zaujímana pod tlakem času, organizací palebného systému a ženijního budování obrany bude nutné často uskutečňovat současně s odrážení dílčích ztečí nepřítele a s odstraňováním následků jaderných úderů a úderů letectva. Krátká doba na organizaci obrany, různorodá situace jednotlivých pluků a praporů, případné ztráty, odkryté boky, nepřipravený terén — to vše vytváří pro přechod do obrany složitou situaci a má vysoké nároky na práci velitele a štábu divize.

Přepadovým odřadům (případně výsádkům), které v době přechodu do obrany budou plnit určené úkoly, musí být včas upřesněna další činnost. Podle konkrétní situace mohou pokračovat v plánované přepadové činnosti nebo zaměřit úsilí ve prospěch hlavních sil. Jejich úder do boku a týlu útočícího nepřítele může být — zejména bude-li veden rychle a utajeně — velmi efektivní.

Při nejméně vhodné situaci, tj. za boje s dvěma nepřátelskými divizemi a při současném oslabení naší divize o čtvrtinu až polovinu (bez přepadových odřadů a výsadek) je poměr sil 3—4:1 ve prospěch nepřítele. Vzhledem k odpoutání OMS na kratší vzdálenost než tomu bude v závěru operace, obvykle nepřekročí samostatně vedený boj operační manévrovací skupinou v obraně jeden den, přičemž může být po celou dobu podporován armádní raketovou brigádou a v závěru dne i armádním dělostřelectvem. Lze i v tomto případě přimnout závěr, že **divize je schopna do příchodu hlavních sil armády úspěšně bránit určený prostor.**

Když se má však tento předpoklad stát skutečností, je zapotřebí, aby velitel divize a jeho podřízení hluboce znali a respektovali zásady a specifiku, které odlišují přechod divize jako operační manévrovací skupiny do obrany v hloubce nepřátelského území při odtržení od hlavních sil armády, od přípravy a organizace obrany v „obvyklých“ podmínkách. Na některé z nich chci v další části poukázat.

Ve všech případech (a na všech stupních) musí velitelé organizovat obranu **jako kruhovou**. To však neznamená jen odrážení útoku ze všech směrů, ale i taktickou samostatnost pluků, praporů a rot k vedení aktivního obranného boje. Je nutné, aby divize a pluky byly připraveny úporně bránit zaujatý prostor. Pro prapory a roty musí být od samého počátku zřejmé, že nedostanou souhlas velitele pluku (praporu) k opuštění postavení (opěrného bodu). Musí být připraveny bojovat bez taktické součinnosti se sousedy a v obklíčení.

Kruhová obrana vede **ke zvýšení šířky** předního okraje obrany, což by spolu se snahou neztratit součinnost se sousedem mohlo vést k podstatnému zmenšení bráněného prostoru — obranných rajónů a opěrných bodů. Velitel divize však nemůže dovolit, aby vojska divize byla **v obraně na malém prostoru**, kde by pak mohla být snadno zasažitelná jadernými a chemickými údery nepřítele a jeho konvenčními zbraněmi. Navíc, rozptýlení bojové sestavy vojsk do hloubky a šířky jim zabezpečuje možnost obrany proti narůstající síle a úderům útočícího nepřítele i v hloubce, ztěžuje mu zjištění obranného systému, umožňuje vlastním vojskům uskutečnit široký manévr palbou, silami a prostředky. Avšak ani tento požadavek nesmí vést velitele k tomu, aby určovali (oproti platným normám) větší šířky obranných rajónů praporů (více jak 5 km) nebo opěrných bodů rot (nad 1500 m) i čet (více jak 400 m) a tak rozptylovali sestavu jednotek. Především je zapotřebí **zvýšovat mezery mezi** jednotkami (mezi rotními opěrnými body až 1500 m, četovými opěrnými body až 300 m) a boky pluků i praporů.

Spolehlivé přehrazení těchto mezer je dosahováno především organizací boční a křížové palby a palby ručních zbraní spolu se zátarasy. Kromě toho mohou útvary (jednotky) k plnění tohoto úkolu, zvláště na důležitých směrech, využívat i dělostřelectvo. Do mezer jsou plánovány úseky soustředěné a čáry přehradné palby. Do prostorů, kam je ztíženo pozorování, velitelé vysílají pohyblivé pozorovací hlídky.

Uspořádání obrany a učlenění bojové sestavy divize sice závisí na zámyslu velitele armády, předpokládané činnosti nepřítele a rázu terénu, ale navíc bude výrazně ovlivněno:

- odtržením divize od hlavních sil armády a možnostmi nepřítele k obejití (obchvatu) a úderům do boku a týlu OMS,
- oslabením divize a pluků o síly a prostředky vyčleněné do přepadových

odřadů a vzdušných výsadek, které působí mimo hlavní síly OMS, spolu s jejich využitím pro obranu ještě do zahájení útoku nepřítele,

— sestavou, v jaké plnila (plní) divize předcházející (současný) útočný úkol, popř. jak je uspořádána její pochodová sestava.

Protože i v rámci divize musí být obrana řešena kruhově (nebo minimálně se silným zabezpečením boků), bude ve většině případů bojová sestava členěna do jednoho sledu se silnou vševojskovou zálohou, která může být rozdělena na dvě až tři části. Ovšem pluky a prapory, bránící se v prvním sledu na směrech, které vedou do boků a týlu obranného pásma, mohou obdržet i další úkoly, jako např. připravit manévry ve prospěch dalšího pluku (praporu) nebo vytvořit potřebnou hloubku obrany.

Vševojskovou zálohu rozmísťujeme v prostorech soustředění na směrech očekávaného úderu nepřítele, ale současně je připravena plnit úkoly na dalším ohroženém směru samostatně nebo v součinnosti s další částí ať již vedením protizteče, zaujetím palebné čáry či přechodem do obrany k přehrazení vzniklé trhliny po jaderném úderu nebo k vytvoření hloubky obrany. Kromě toho je přichystána plnit i nenadále vznikající úkoly a rovněž vystřídat prapory prvního sledu (v případě ztráty jejich bojeschopnosti).

K plnění úkolů vševojskové zálohy nejlépe vyhovují **tankové nebo motostřelecké prapory na BVP**. Je samozřejmé, že právě tyto pluky (prapory) bude velitel využívat i do prvního sledu k obraně směrů předpokládaného hlavního úderu nepřítele, aby zde vytvořil potřebnou hustotu především těch prostředků, které mohou vést úspěšný boj s tanky a obrněnými vozidly. Myslím, že v takovém případě bude mít tento úkol prioritu a vševojsková záloha bude vytvářena z jednotek motostřeleckých pluků na obrněných transportérech.

I u pluků bude převládat bojová sestava členěná do jednoho sledu. Je však účelné, aby velitelé pluků řešili bojovou sestavu na bocích stupňovitým uspořádáním praporů (popř. i velitelé praporů u rot), což jim umožní zabezpečit boky do hloubky a úspěšně odrazit úder nepřítele, který uskutečňuje obchvat nebo obejití.

Raketový útvar připravuje prostory bojového rozmístění tak, aby mohl rychle vést úderu na všechny ohrožené směry. Většina **dělostřelectva** divize i pluků je používána centralizovaně. Musí však být připraveno manévrovat k odražení ztečí z jakéhokoli směru či k decentralizaci v situaci, kdy je útočný zámysl nepřítele jednoznačně zjištěn. Palebná postavení volíme na tankových směrech a pečlivě je maskujeme. Část dělostřelectva vyčleňujeme pro přímou střelbu.

Protitankové zálohy spolu s **pohyblivým odřadem zatarasovacím** budou plnit úkoly v komplexně řešené protitankové obraně stejně jako vrtulníková jednotka.

Hlavní úsilí soustřeďuje **protiletadlový raketový útvar** na obranu bojových sestav pluků, které plní hlavní úkol, jakož i na obranu raketového útvaru, vrtulníkové jednotky a míst velení.

Vyčleněné **úsilí letectva** ve prospěch operační manévrovací skupiny využije velitel divize především k ničení těch sil nepřítele, které se snaží o obejití či obchvat divize. Pokud to bude situace bezprostředně vyžadovat, může uskutečnit i zásobování materiálem, odsun raněných a nemocných nebo zabezpečovat spojení OMS s velitelem armády.

Ženíjní prapor a roty soustřeďují hlavní úsilí na budování ženíjních zátarasů k zabezpečení boků, mezer, důležitých objektů, jakož i na přípravu cest k manévru vševojskové zálohy.

Prapor a roty chemické ochrany věnují zvláštní pozornost vedení včasného radiačního a chemického průzkumu především na směrech manévru vojsk divize a pluků a na přistávacích plochách.

Příprava obrany

Postup práce velitele a štábu divize při organizaci přechodu do obrany závisí vždy na charakteru bojového úkolu, podmínkách a možnostech divize k přechodu do obrany a na čase, který má k dispozici. Za všech okolností je však velitel a jeho štáb vždy povinen do stanovené doby zabezpečit **včasné přeskupení sil a zaujetí obrany, přípravu k vedení jaderných úderů a organizaci palebného systému**. Přitom však již v době organizování musí být divize v pohotovosti k odražení případného útoku nepřítele, úderů jeho letectva, ničení výsadek, aeromobilních jednotek a diverzních skupin a k zmaření obchvatu (obejití).

Způsob práce velitele a jeho štábu bude, podle mého názoru, vždy realizován **metodou souběžné organizace boje**. K důležitým zvláštnostem organizace obrany OMS patří přijetí takových opatření, která zabezpečí ovládnutí výhodné taktické čáry k vedení obranného boje, povedou k zajištění odkrytých boků a k okamžitému organizování kruhové obrany. Po stanovení těchto úkolů velitel a štáb dokončí přípravu rozhodnutí pro obranu a další opatření, jež jsou obsahem organizace boje [čl. 372 Všeob-R-1].

Při **organizaci jaderného a palebného ničení** nepřítele je nutné, aby velitel divize tvořivě vycházel ze zásad stanovených Bojovým řádem pozemního vojska, čl. 352—363. Vedle paleb na přístupech k obraně, před přední okraj a do hloubky obranného pásma organizuje i palby (údery) k ničení nepřítele při jeho pokusech o obejití (obchvat) a ke zmaření jeho úderů do boků a týlu.

Zvláštní pozornost při organizaci palebného systému je potřebné věnovat boji s tanky a bojovými obrněnými vozidly nepřítele. Proto musí být obrana organizována především jako protitanková s využitím všech prostředků, které jsou schopny ničit tanky, přičemž budou preferovány protitankové prostředky a zásahy bojovými vrtulníky, zvláště na obranu tankových směrů.

Palebné prostředky, které mohou vést boj s tanky, rozmísťujeme v obranném pásmu divize tak, aby zabezpečovaly ničení nepřátelských tanků nejen na přístupových směrech k obraně, ale i v hloubce celého obranného pásma v součinnosti s bojovými vrtulníky.

K vytvoření podmínek pro současný zásah **protitankové zálohy** na více směrech bude vhodné připravit u motostřelecké divize alespoň dvě takovéto zálohy a rozmístit je za prvním sledem poblíž komunikačních uzlů. Prostory soustředění sladit s PTZ pluků a tím zabezpečit jejich současný rychlý zásah na rozhodující směry (úseky, prostory).

V praporech rájonech obrany a rotních opěrných bodech, které jsou základem protitankové obrany divize, je nutné, aby tanky, bojová vozidla pěchoty a protitankové prostředky **přehrazovaly** tankové směry palbou z boků a z hloubky, postřelovaly protitankové zátarasy a přírodní překážky.

K ničení nepřátelských tanků a ostatních obrněných cílů, které proniknou do hloubky obrany, je možné zřizovat **protitankové léčky** a ve značném rozsahu používat bojové vrtulníky, jež mohou být použity jako další protitanková záloha (zejména u tankové divize) s vysokou mobilitou.

Léčky vytváříme z tanků, děl, ohňometných i motostřeleckých jednotek a BVP a rozmísťujeme je zpravidla na bocích útvarů a jednotek, v mezerách me-

zi nimi a v hloubce obrany. Velmi účinné budou i léčky z bojových vrtulníků. Síla jednotek vyčleněných do léček nemusí být velká. Mohou totiž rychle měnit postavení a překvapivou palbou v krátké době způsobit značné ztráty tankům útočícího nepřítele, které pronikly do hloubky naší obrany.

Použitím uvedených prostředků musí velitel divize sledovat naplnění především těchto **zásad**:

- dosáhnout komplexního použití všech protitankových prostředků s přihlédnutím k určení a k optimálnímu využití efektivnosti jejich dostřelu,
- mít možnost soustřeďovat je v krátké době na směrech, které jsou ohroženy útokem tanků nepřítele,
- učlenit je do hloubky s předpokladem rychlého manévru současně na různé ohrožené směry,
- vytvářet velmi mobilní (vzdušné) protitankové zálohy,
- rozsáhle používat různé druhy zátarasů (včetně minování na dálku) a překážek,
- vhodně využívat terén a přírodní překážky.

K vedení účinného **boje s bitevními vrtulníky** nepřítele je zapotřebí, aby velitelé trvale sledovali možnost jejich nenadálého objevení a zabránili zdoluhavému pobytu v prostoru postřelování. Dále určovali možné čáry, ze kterých mohou vést úder, zabezpečili nepřetržité vzdušné pozorování a byli ve stále pohotovosti vést boj proti těmto vrtulníkům.

Vojska musí být trvale připravena zahájit **boj se vzdušnými výsady, aeromobilními vojsky a nízko letícími letouny** nepřítele. Jejich zjišťování bude rovněž trvalou součástí vzdušného pozorování. Je nutné pečlivě vyhodnotit vhodné prostory shozu (vysazení) výsadek nejen uvnitř obranného pásma, ale také na bocích i v týlu a pravděpodobné objekty (směry) jejich útoku. Podle možností posílit obranu raketového útvaru, jednotek PVO, míst velení a dělostřelectva a v jejich prospěch připravit i zásahy záloh (PTZ, POZ, protivýsadkové aj.).

Protivýsadkovou zálohu je nutné rozmístit poblíž nejpravděpodobnějších míst vysazení či shozu vzdušných výsadek nebo diverzních průzkumných skupin.

K velmi náročné činnosti při organizování obrany divize při jejím odtržení od hlavních sil armády patří **organizace součinnosti**.

Na jedné straně totiž možnost nepřítele k vedení obchvatů a obejití zvyšuje počet využitelných směrů, na kterých může vést rozhodný úder ke zničení divize. To vyžaduje od velitele divize (i pluků) počítat s daleko větším počtem variant možných situací než v obvyklých podmínkách. Na každou z nich by měl velitel divize odpovědět a řešit předpokládané vzájemné spojitosti při organizaci součinnosti, která však bude vyžadovat delší dobu než je v metodice práce velitele a štábu obvykle vyčleňováno.

Na druhé straně však kritický nedostatek času vynucuje opačnou tendenci — zkracovat a omezovat některé úkony. Proto je zapotřebí, aby velitel divize pracoval metodou hlavního článku, osobně řešil jen rozhodující otázky (mezi ně součinnost určité patří) a plně využíval zástupce i náčelníky druhů vojsk a služeb.

Součinnost považují za stále nedokončený úkol a je nutné pokračovat v ní i v dalším průběhu přípravy boje.

Zpočátku bude zpravidla organizována **na mapách** a v dalším ji velitel podle času upřesní **v terénu** při rekonoskaci. Myslím, že by měla být především ře-

šena po pravděpodobných směrech přístupu, obejití a útoku nepřítele, přičemž hlavní důraz soustředit na důsledné sladění jaderných a konvenčních úderů raketového vojska, úderů letectva a palebného systému (především protitankových paleb) s aktivní činností útvarů a jednotek na ohroženém směru a jejich využití z pasivních prostorů.

Její zvláštnost bude spočívat v tom, že jen výjimečně půjde o ucelený a úplný proces tak, jak je zvykem v „obvyklých“ podmínkách organizace boje. Naopak, jako častější lze předpokládat **postupný průběh** v souladu s tím, jak bude přijímáno rozhodnutí a vydávány bojové úkoly podřízeným.

Přesto bude potřebné zachovat i při postupném řešení součinnosti metodický přístup podle rozhodujících taktických úkolů tak, jak mohou vznikat:

1. Zpravidla samostatným úkolem bude přijetí rozhodujících součinnostních opatření pro přeskupení sil a prostředků OMS při zaujímání obrany.

2. Spolu s tím nebo až v další etapě může velitel divize upřesnit součinnostní otázky při ničení nepřítele na přístupech k obraně a při pokusu o obejití (obchvat) našich vojsk.

3. Těžiště součinnosti je nutné zaměřit na sladění a jednotné pochopení úkolů k odrazení zteče nepřitele před předním okrajem, boky a týlem.

4. Ničení nepřítele, jenž se vklíní do prostoru, který divize brání, bude zpravidla detailně řešit až podle konkrétní situace v průběhu boje. Podle časových možností je však vhodné již při organizaci obrany stanovit alespoň rozhodující součinnosti opatření.

Rekognoscaci je účelné uskutečnit z jednoho nebo několika stanovišť postupně osobně velitelem divize nebo souběžně s využitím funkcionářů štábu. V jejím průběhu jsou upřesňovány hlavní otázky rozhodnutí a součinnosti, které lze v daném terénu přímo ukázat, a prostory rozmístění míst velení.

Organizace průzkumu u OMS při přechodu do obrany bude navazovat na předcházející opatření. Zasazené síly, prostředky a orgány mohou být po upřesnění jejich úkolů plně využity k zjišťování situace a možností nepřítele i k upřesňování jeho zámyslu v období přípravy a vedení úderu proti OMS. Přesto však bude zapotřebí přeskupit část zasazených průzkumných orgánů, stanovit jim nové úkoly a současně řešit i vyslání doplňkového průzkumu zejména na předpokládané směry obejití a do možných prostorů k rozmístění nově přisunutých prostředků jaderného napadení. Je nutné, aby velitel divize měl po přechodu do obrany vytvořenou silnou zálohu průzkumu, kterou může v souladu s vývojem situace zasadit k plnění průzkumných úkolů v hloubce obranného pásma OMS. Předpoklad použití značného počtu jaderných úderů na vojska divize vyžaduje mít v pohotovosti důstojnické průzkumné hlídky, ve kterých budou spolu s důstojníky operačně taktického zaměření připraveni i specialisté chemického vojska k vykonání komplexního hodnocení stavu zasazených jednotek. Předpoklad použití vzdušných výsadků a aeromobilních vojsk na objekty v sestavě divize bude vyžadovat zařadit do bojových průzkumných hlídek i příslušníky druhů vojsk, jako např. dělostřelectva apod. K plnění průzkumných úkolů musí být, kromě organických sil a prostředků průzkumu divize, vyčleněny i připravené části sil od podřízených útvarů. Stejně tak je nutné cílevědomě organizovat komplexní průzkum s využitím průzkumných orgánů všech druhů vojsk, speciálních vojsk a služeb.

Požadavky na vysoký počet průzkumných orgánů je sice oprávněný, přesto nebude mít velitel divize vždy reálné podmínky je splnit. Tím více vyniká po-

žadavek na hluboce promyšlené průzkumné zabezpečení a pohotové operativní řešení nových úkolů.

Z komplexu opatření, která **ochrana proti zbraním hromadného ničení** zahrnuje, je pro obranu divize charakteristické využívání ochranných vlastností terénu, budování úkrytů, rozptýlení vojsk a jejich maskování, klamání nepřítelů, ničení nepřátelských prostředků jaderného napadení a dalších zbraní hromadného ničení.

Úsilí **ženijního zabezpečení** soustředíme v zásadě na:

— ženijní vybudování pásma obrany divize s důrazem na pluky a prapory, které brání rozhodující směry,

— zřízení takového systému ženijních zátarasů, který by ztížil postup nepřítelů především na tankových směrech a nutil ho měnit směr útoku do prostorů, jež jsou pro něho nevýhodné, a který by současně přispíval k překrytí ohrožených boků.

Rovněž všechna opatření **chemického zabezpečení divize** nebude možné v plném rozsahu realizovat. Důraz bude položen na ta opatření, jejichž splnění je v daném období pro chemické zabezpečení rozhodující. Při přeskupování divize do obrany zaměříme hlavní úsilí na urychlené dokončení speciální očisty jednotek, které byly zamořeny v předcházejících bojích, včasné vedení radiačního a chemického průzkumu prostorů určených k rozmístění rozhodujících prvků bojové sestavy a na doplnění útvarů chemickou technikou a materiálem. V průběhu vedení boje soustředíme pozornost na rychlé, přesné a úplné zjištění údajů o nepřátelských jaderných a chemických napadeních a na uskutečnění speciální očisty zasažených záloh. Zabezpečení manévru silami a prostředky divize bude spočívat především ve včasné vedení radiačního a chemického průzkumu os přesunu a čar zasazení.

Již při organizaci divize jako OMS lze předpokládat, že jí bude přidělena speciálně sestavená a vybavená skupina REB, která spolu s organickými prostředky bude plnit hlavní úkoly **radioelektronického boje** tak, jak je uvedeno v čl. 366 Bojového řádu pozemního vojska, část 1.

K úspěšnému vedení obrany napomůže okamžité zahájení trvalého a pečlivého **maskování** všech obranných prací. V dalším pak důsledné plnění požadavků maskovací kázně a včasné zjišťování i odstraňování demaskujících příznaků vlastních vojsk a objektů. Do popředí bude vystupovat protiradiolokační maskování a některé další druhy maskování, jako např. světelné, dýmové, tepelné atd. K účinným prostředkům bude patřit i **klamání nepřítelů** o skutečném uspořádání bojové sestavy, rozmístění palebných prostředků a ženijních zátarasů, postavení a objektů spolu s imitační činností jednotek, bojové a ostatní techniky, např. kočujících baterií, tanků, děl, BVP apod.

Podmínky přechodu OMS do obrany, její cíle i charakter vedení obranného boje při odtržení od hlavních sil armády neobyčejně zvýrazňují důležitost aktivní, cílevědomé a účinné **politické práce**, která je nezaměnitelným prostředkem aktivizace činnosti vojáků a upevňování morálně politického stavu vojsk. Její zaměření bude vycházet ze skutečností, že obrana je zaujímána v bezprostředním dotyku s nepřitelem, pod tlakem času, za situace, která nevylučuje ani možnost boje v obklíčení, při hrozbě napadení diverzními skupinami, výsadky či aeromobilními vojsky. Na všech stupních musí být vedena s cílem upevňovat morálně politický a psychický stav vojsk, posilovat jejich důvěru ve schopnost odrazit útok nepřítelů a udržet zaujatý prostor do příchodu hlavních sil armády. Je nutné, aby velitelé byli přesvědčeni, že k nejdůležitějším

podmínkám úspěšného splnění úkolu patří jejich iniciativa a rozhodnost, odva-
ha a houževnatost. Využít každé příležitosti k tomu, aby podřízeným objasnili
charakter a zvláštnosti obranného boje, nutnost vést úpornou a vysoce aktivní
obranu, udržovat v plucích, praporech a rotách vysokou bojovou pohotovost,
bdělost, organizovanost a kázeň. Zvláštní pozornost věnovat těm jednotkám,
které jsou v obraně na rozhodujících směrech. Vysvětlovat vojákům, že právě
na jejich pevnosti a aktivní činnosti závisí úspěch boje.

Pro tvorbu **míst velení** a jejich rozmístění platí obvyklé zásady. Při přechodu
do obrany je velení organizováno zpravidla tak, že dosavadní bojovou činnost
(pochod) řídí velitel divize prostřednictvím svého zástupce se skupinou dů-
stojníků druhů vojsk a speciálních vojsk a předsunutého velitelského stanoviš-
tě. Organizaci obrany pak řeší velitel divize s hlavní částí štábu z velitelského
stanoviště. To vytváří výhodné podmínky pro práci celého štábu, ovšem za
předpokladu nepřetržité výměny zpráv a informací mezi VS a PVS.

Prostory míst velení v obraně je zapotřebí volit tak, aby byla už vlastní se-
stavou vojsk bráněna proti pozemnímu a vzdušnému nepříteli. VS divize (plu-
ků) rozvinujeme mimo směry očekávaných úderů nepřítel, v méně dostupném
terénu především pro tanky. PVS divize (pozorovatelný pluků) zaujímá tako-
vá místa, odkud lze pozorovat důležité směry pravděpodobného obejití a úto-
ku nepřítel. PVS musí být neustále připraveno k převzetí velení při vyřazení
nebo neočekávaném přemístění velitelského stanoviště. Rozmísťují se proto
v malých osadách, samostatných objektech nebo na okrajích lesů, vždy však
ve skrytých místech a s využitím ochranných vlastností terénu uvnitř chráně-
ných prostorů. Kromě toho, s využitím příslušníků jednotlivých míst velení (po-
dle potřeby zesílené motostřeleckými jednotkami) organizujeme v prostorech
rozmístění jejich ochranu a obranu.

Lze předpokládat, že bude nutné i na jiných vhodných místech zříditi další
pozorovatelný, vybudovat spojení na místa velení a obsadit je pozorovateli.

V případě potřeby bude vhodné organizovat výjezd velitele divize se skupi-
nou náčelníků (ve velitelsko-štabních obrněných transportérech) na některou
z pozorovatelů nebo jiné vhodné místo v terénu k upřesnění úkolů podříze-
ným. Ke stejnému účelu je možné využít i prostředky vzdušného místa velení.

Pro manévr těchto míst velení volíme záložní prostory, které po vybudování
základních rovněž ženijně upravujeme.

Obrana je zákonitým jevem soudobého ozbrojeného zápasu. Je nutné jí vě-
novat přiměřenou pozornost v teorii i praxi a zkoumat vliv současných podmí-
nek na její organizaci.